

Klaus Söderlund, dipl.ins., Betoniyhdistys

Klaus Söderlund

Tapahtuma on osa Suomen Betoniyhdistyksen 80-vuotisjuhlallisuuksia. Betonitaidetapahtumassa saatetaan yhteen taiteilijoita, betonialan osaajia ja kaupunkia kehittämään ja hyödyntämään yhteistyötä ja osaamista. Kaupungit saavat Suomen eturivin taiteilijoiden kestäviä teoksia suhteellisen pienillä kustannuksilla ja Betoniyhdistyksen tarjoamalla laadunvarmistuksella. Betoniala puolestaan saa innovaatioita ja sen pohjalta betonin käyttö uusia kohteita.

Betoniyhdistys tekee pääsääntöisesti sopimukset kaupunkien, taiteilijoiden ja teollisuuden kanssa. Projektin vastuullisena johtajana toimii yhdistyksen toimitusjohtaja Klaus Söderlund ja taiteellisena kuraattorina VTM Kari Poutasuo.

Suunnitteluryhmä järjesti maaliskuussa seminaarin Keravan taidemuseossa, jossa kukin kaupunki esitteli teosten kohteet ja taiteilijat esittelivät omaa julkisten teosten tuotantoaan. Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa järjestettiin 20.4.2004 taiteilijoille koulutustilaisuus, jossa maan parhaat asiantuntijat luennoivat betonin ominaisuuksista ja käytösmahdollisuuksista.

Betoniyhdistys on budjetoinut tapahtumaa varten 30 000 euroa. Lisäksi hankkeelle ovat antaneet ja luvanneet tukea Opetusministeriö (10 000 euroa), Lemminkäinen Oyj ja Skanska.

TAITEILIJAT

Taiteilijat Martti Aiha, Federico Assler, Marja Kanervo, Pertti Kukkonen, Kimmo Pyykkö, Vesa-Pekka Rannikko, Hannu Siren ja Veijo Ulmanen osallistuvat projektiin.

Taiteilijat ovat (Assleria lukuun ottamatta) myös osallistuneet tähän asti järjestettyihin tilaisuuksiin. Kukin taiteilija tulee saamaan 3000 euroa kutsupalkkion luonnoksen tekemisestä. Veistoksen toteuttamisesta palkkio taiteilijoille on 12 000 euroa. Teosten valmistamiseen tarvittavien muottien, raudoitusten, betonin määrittelyn ja teosten valutöiden kanssa taiteilijat saavat erikseen sovittua apua.

AIKATAULU

Kaikki luonnokset valmistuivat vuodenvaihteessa 2004-2005 ja niitä esitellyt näyttely on ollut esillä Keravan taidemuseossa ja Kotkan kaupunginkirjastossa. Kaikki luonnokset on esitelty Betoni-lehden tämän vuoden ensimmäisessä numerossa.

Espoossa Tapiolan kulttuuriraitin varrella olevan WeeGee -taloon johtava Ahertajantie museon sisäänkäyntialueineen on kuvanveistäjä Pertti Kukko-

sen käsialaa. Teosten toteutus näyttää siirtyvän. Kuvanveistäjä Vesa-Pekka Rannikon suunnittelema teos Aamu paljastettiin Helsingin Torpparinmäen puistikkoon elokuun lopulla. Kuvanveistäjä Hannu Sirenin teos Keravan keskustan kevyen liikenteen liikenneympyrään on suunnitteilla. Kotkan Keskuskadun veistospuistoon lehmusbulevardille on tulossa kaksi uutta teosta. Toinen niistä eli Kimmo Pyykön teos paljastettiin Lohisoiton yhteydessä 1.6.2005 ja toinen kuvanveistäjä Federico Asslerin (Chile) iso työ paljastettiin Kotkan Meripäivien yhteydessä 28.7.2005. Vantaalla, Lahdenväylän molemmin puolin sijaitsevan Hakunilan keskustan laajentumisalueen ensimmäinen luonnosvaihe on valmistunut. Taiteilijat Marja Kanervo ja Martti Aiha osallistuvat suunnitelmanmukaisesti koko alueen suunnitteluun. Kuvanveistäjä Veijo Ulmasen Hyvinkään keskustan Jussinpuistoon suunnittelema veistos on päätetty korvata lipputangolla.

KIMMO PYYKÖN TEOS - "MATKALLA" KOTKAN VEISTOSPUISTOSSA

Kotkansaaren keskustaa halkoo noin 800 metrin mittainen lehmusbulevardi, joka kunnostettiin perusteellisesti vuonna 2001, jolloin myös sen tekeminen Kotkan veistospuistoksi aloitettiin.

Kotkasta lähti aikoinaan paljon suomalaisia pitkille matkoille, joilta monet eivät koskaan palanneet. Myös tästä Pyykön teos muistuttaa. Pyykön mukaan idealuonnoksen lopullisessa toteutuksessa veistoksen välöörit järjestäytyvät uudelleen, pelkistyvät kokonaisuudeksi, joka on runollinen, osin täysin fotorealistinen ja surrealistinen, kertova työ.

Veistos koostuu viidestä betoniin valetusta "matkalaukusta" jotka ovat aseteltu päällekkäin kahdeksi vierekkäin sijaitsevaksi kappaleeksi. Yksittäisten kappaleiden paino vaihtelee 70 kg – 350 kg. Kappaleet on sijoitettu suoraan betonikivetyksen päälle.

Pyykön antiikkiliikkeistä hankkimista vanhoista laukuista ja kirstuista valmistettiin lasikuitumuotit. Muotit tuettiin hiekkään ja niihin valettiin väribetoni. Värimääritykset tehtiin yhteistyössä kuvanveistäjän kanssa. Raudoituksena käytettiin RST-harjaterästä. Valun jälkeen pinta käsiteltiin mehiläisvahalla. Teokset ankuroitiin maahan ja toisiinsa 10 millin RST-kierretangolla, sekä luitustapeilla, jotka estävät teoksen kiertymisen vaakatasossa.

Lasikuitumuotit valmisti Betonipallas Oy, joka myös asensi teokset paikalleen Kotkassa. Betonivalut teki Lemminkäinen Oyj. Teoksen toteutusta tuki Skanska

1

Klaus Söderlund

2

1

Kuvanveistäjä Federico Assler.

2

Kuvanveistäjä Kimmo Pyykkö.

3

Kimmo Pyykön teos "Matkalla" Kotkassa.

4

Federico Asslerin teos "Vital Presence" Kotkan veistospuistossa.

Oyj. Teoksen betoni valittiin 100 vuoden käyttöön perusteella rasitusluokissa XC3, XC4 ja XF3. Teos sijaitsee katualueella, jota ei (toivottavasti vahingossa-kaan) suolata tai aurata. Teoksen kustannukset ilman veroja ja By:n kuluja olivat 29 000 euroa.

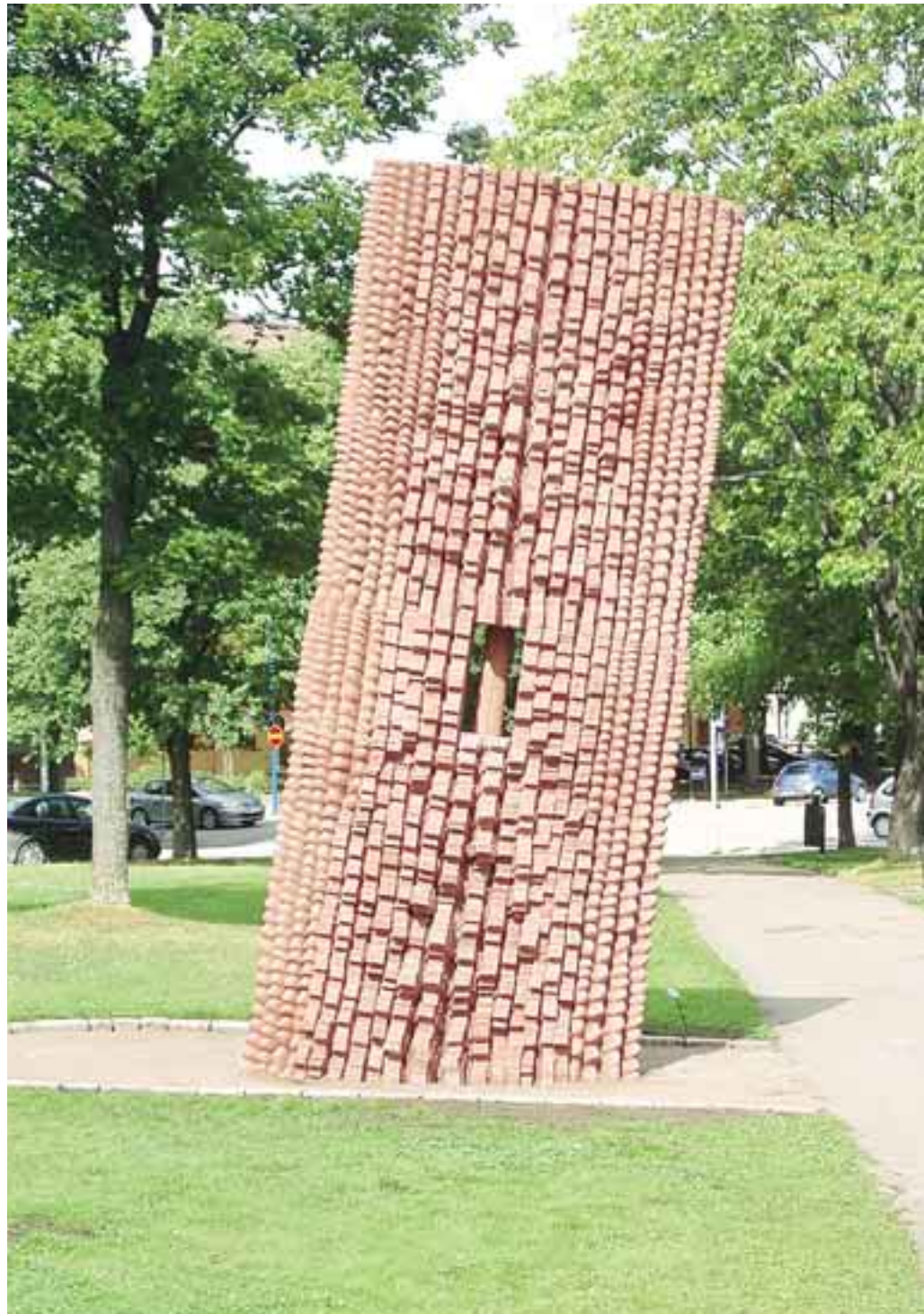
FEDERICO ASSLERIN TEOS "VITAL PRESENCE" KOTKAN VEISTOSPUISTOSSA

Betonia! -tapahtuman päätähti on eittämättä maailmankuulu chileiläinen kuvanveistäjä *Federico Assler*. Vitaalisuutta, tiivistää Federico Assler oleellisen taiteestaan. Vitaalisuutta, elinvoimaa 76-vuotias taiteilija pursuaa itsekin kiivetessään telineillään kuin pieni orava. Assler vaihtoi maalaustaiteen kuvanveistoon 35 vuotta sitten ja tekee nykyään vain julkisia teoksia eri puolille maailmaa. Asslerin mukaan hänen teoksensa on samalla selkäranka ja fallistinen elementti. Olen tehnyt sellaisen monta kertaa, kertoo Assler, jonka taidetta on ympäri maailmaa: Chilessä, Kolumbiassa, Argentiinassa, Espanjassa, Britanniassa, Saksassa, Hollannissa ja nyt Kotkassa.

Teoksen betoni ja betonipeite valittiin 100 vuoden käyttöön perusteella rasitusluokissa XC3, XC4 ja XF3. Assler muotoili teoksen muotin yhteen liitetyistä styroksikappaleista, joiden sisäpinnalle hän leikkasi vastuslangalla veistoksen pintakuviointin. Veistoksen poikkileikkaus on noin 2 metriä x 0,7 metriä ja korkeus 5 metriä, eli sen tilavuus ilman perustuksia on 7 m³. Se valettiin paikalla punaiseksi värjättyllä itseivivistyväällä betonilla. Teosta varten valmistettiin 2 m³ anturi, joka ankkuroitiin alla olevaan kallioon. Oikean värin löytymiseksi tehtiin useita värimalleja. Styroksikappaleet tuettiin vanerilevyillä ja koolauksella. Koolaukset sijoitettiin 250 millimetrin välein ja vahvistettiin keskeltä kahdella 150 x 150 parrulla, koska muottisiteitä ei saanut käyttää. Veistos valettiin kahdessa osassa siten, että valujen välillä oli viisi vuorokautta. Raudoitukseksi käytettiin 10 millin ja 12 millin harjaterästä. Ensimmäinen valu oli 3,8 m³ ja toinen 3,2 m³. Muotti- ja telinetyöt sekä värimallit teki *Betonipallas Oy*, betonin toimitti *Lohja Rudus Oy*.

Muotti purettiin ja styroksi irrotettiin pääosin fyysisesti ja lopulta pinta pestiin tinnerillä. Itseivivistyvä betoni ei kaikin osin toiminut täysin moitteettomasti. Assler kuitenkin hyväksyi lopputuloksen, eikä häntä haitannut joihinkin kohtiin syntynyt pieni rosoisuus.

Teoksen kustannukset ilman veroja ja By:n kuluja olivat 34 000 euroa.

Maritta Koivisto

5 **VELI-PEKKA RANNIKON TEOS "AAUMU"
HELSINGIN TORPPARINMÄEN
NÄSINPUISTOSSA**

Maritta Koivisto

Helsingin kaupungin taidemuseo teettää vuosittain 1 - 3 julkista taideteosta, jotka rahoitetaan tähän tarkoitukseen varatuilla määrärahoilla. Teokset sijoituvat yleensä puisto- tai katutilaan ja aloitteet tulevat usein kaupungin rakennusviraston kautta. Uusia julkisia taideteoksia on pyritty sijoittamaan ennen kaikkea lähiöalueille, jossa taidetta on hyvin niukasti. Näsinpuiston taideteos kuuluu tähän kategoriaan.

Aamu on läpivärjätystä betonista valettu ei esittävä veistos. Teos on yhdistelmä tarkkaa graafista, hallittua muotoa sekä sattuman luomaa pehmeää orgaanista massaa, outo kappale, joka on pudonnut toisesta mittakaavasta puiston hiekalle.

Aaumun muotti jyrssiin viisiaksellisella sorvilla styrox-kappaleisiin, jotka liimattiin yhteen. Jyrssin suoritti *Visax Oy*. Valkobetonisen perusmuodon sisälle tehtiin kevennys painon säästämiseksi ja hydrataatiolämmön poistamista varten. Aamu valettiin jo talvella 2005. Teoksen yläosa valettiin umpeen siniharmaan kehän ympäröimällä keltaisella betoniympyrällä. *Lemminkäisen Betonituoteyksikön* Tuusulan tehdas hoiti valu- ja asennustyöt. Lopullisessa koossaan teos on n. 2,5 x 2 x 1,3 metriä. Teos sijoitettiin Helsingin Torpparinmäen Näsinpuistoon ilman jalustaa aavistuksen maahan uponneena.

6

Teoksen käyttöikämitoitus tehtiin samoin kuin Asslerin teoksessa. Teoksen kustannukset ilman Rannikon palkkiota, veroja ja By:n kuluja olivat noin 15 000 euroa.

TAPAHTUMAN JATKUMINEN

Neuvotteluja käydään tällä hetkellä *Hannu Sirenin* Keravalle tulevan 4,5 metrisen pallon tekemisestä. Näin suuren pallon tekemisessä riittää haastetta betonialalle. Pallon rakennevertailuja on tehty elementtiyhjelmillä. Lemminkäinen Oyj on luvannut 40 000 euroa projektille konserniavustusta.

Sen sijaan *Veijo Ulmasen* Hyvinkäälle suunnittelema teos ei toteudu. Ulmasen suunnitelma on projektin suurin, sen kuutiomäärä on yli 13 m³. Se on tästä syystä myös melkoisen kallis, kustannusarvio on 54 000 euroa. Hyvinkään tekninen lautakunta päätti kokouksessaan syyskuun alussa korvata Ulmasen teoksen lipputangolla.

7 Veli-Pekka Rannikko

7 Hakunilan keskustan laajentumisalueen suunnitte-

lu Lahdenväylän molemmin puolin on edennyt suunnitelmien mukaisesti ja ensimmäiset luonnokset ovat valmistuneet. Suunnitelman esittely siirtyi kuitenkin tuonemmaksi, koska niitä ei vielä ole julkistettu. Taiteilijat *Marja Kanervo* ja *Martti Aiha* osallistuvat suunnitelman tekemiseen.

Betonia-projektin kokemukset tähän mennessä ovat olleet hyvin positiivisia, kaupungit ovat saaneet uutta ilmettä rakennettuun ympäristöönsä, joka johtanee tilauksiin myös tulevaisuudessa. Maamme eturivin taiteilijat ovat oppineet käyttämään betonia, mikä on lähes kaikille ollut uusi materiaali. Uusia ennätyksiä lienee tehty myös betonirakenteiden kuutioidennoissa.

Päätöksenteko on eri kaupungeissa erilaista: osassa teokset hankkii taidemuseo, kuten Helsingissä, osassa tekninen toimiala, kuten Kotkassa.

KOKEMUKSIA RASITUSLUOKKIEN VALINNAN VAIKEUDESTA

Teokset on sijoitettu alueille, joissa ei ole talvikunnossapitoa ja sen takia valittiin rasitusluokat XC3, XC4 ja XF3. Asslerin teoksen paljastustilaisuudessa Kotkassa tuli mieleen – ehkä kotkalaisen koiranulkoiluttajan nähtyäni – että siinä kävelevät rasitusluokat XD3 ja XF4, jotka unohtuivat suunnitelmasta.

URBAN CONCRETE ART

“Urban concrete art” event is part of the Finnish Concrete Association’s 80th Anniversary festivities. The purpose of the concrete art event is to bring together artists, concrete experts and towns to develop and benefit from cooperation and know-how. Towns have an opportunity to acquire, at reasonable costs, durable works of art designed by acknowledged artists, with a quality assurance from the Finnish Concrete Association. The concrete industry, on the other hand, can take advantage of new innovations to create new applications for concrete.

The artists that have agreed to participate in the event include Martti Aiha, Federico Assler, Marja Kanervo, Pertti Kukkonen, Kimmo Pyykkö, Vesa-Pekka Rannikko, Hannu Siren and Veijo Ulmanen. The drafts of all the works, which have all been presented in issue 1/2005 of the *Betoni* magazine, were completed at the turn of the year 2004/2005. Sculpture Park in Kotka presents Kimmo Pyykkö’s sculpture *On the Road* “On the Road” comprises five “suitcases” cast in concrete, placed on top of each other into two adjacent blocks. Each “suitcase” weighs between 70 and 350 kg. The blocks stand directly on the concrete pavement. The fibreglass moulds were made of old suitcases and trunks, supported in sand and cast in coloured concrete. Reinforcement bars were made of stainless steel and the surface was co-

ated with bee wax after casting. The exposure class of the concrete – XC3, XC4 and XF3 – was selected for a lifetime of 100 years. The sculpture stands on a road area, where no snow clearing or salting is carried out.

SCULPTURE PARK IN KOTKA PRESENTS FEDERICO ASSLER’S SCULPTURE VITAL PRESENCE

The leading artist of the Concrete event is sculptor Federico Assler from Chile. “Vitality” is the word used by the 76-year old artist to describe the essence of his work.

Assler designed the mould for his sculpture by joining together pieces of styrofoam. He cut the surface patterns of the sculpture on the inside surface of the mould with resistance wire. The cross-section of the sculpture is ca. 2 x 0,7 and it is abt. 5 m tall, giving it a total volume of 7 m³, excluding the foundations. It was cast-in-place using self-compacting concrete. Reinforcement consists of 10 mm and 12 mm bars. The styrofoam mould was stripped physically and the surface was washed with thinner.

The exposure class of the concrete – XC3, XC4 and XF3 – was selected for a lifetime of 100 years.

Torpparinmäki Näsinpuisto Park in Helsinki presents Veli-Pekka Rannikko’s sculpture *AAUMU*

AAUMU is an abstract sculpture cast in concrete dyed throughout, commissioned by the Art Museum of the City of Helsinki. It combines accurate graphic form with randomly created soft organic mass, which makes it a strange body fallen on the park sand from another dimension.

The mould for *AAUMU* was milled into styrofoam blocks glued together. A void was realised inside the basic shape cast in white concrete for lower weight and removal of hydration heat. The upper part was closed with yellow concrete bordered by a blue-grey concrete ring. The size of the finished sculpture is ca. 2.5 x 2 x 1.3 m. It was placed in the Torpparinmäki Näsinpuisto Park without a base, embedded slightly into the ground.

The exposure class of the concrete and the concrete cover – XC3, XC4 and XF3 – was selected for a lifetime of 100 years.

SUOMEN BETONIYHDISTYS RY

Betoniyhdistys, By, on riippumaton, betonin oikeaa käyttöä edistävä teknistieteellinen yhdistys. Sen lähes 800 asian-tuntijajäsentä edustavat laajasti betonirakentamisen eri osapuolia. Jäseninä on betonialalla toimivia yrityksiä, mutta ennen kaikkea rakennesuunnittelijoita, tutkijoita, työnjohtajia, arkkitehteja ja kuvanveistäjiä. Yhdistyksen tunnetuin toiminta liittyy betonirakentamisen teknisen ohjeiston ylläpitoon. BY:n teknisiä ohjeita käytetään yleisesti ja myös oikeustapauksissa ohjeina hyvästä betonirakentamistavasta. BY järjestää jäsentilaisuuksia, ylläpitää betonialan pätevyysjärjestelmiä FISE:n osakkaana, järjestää koulutusta, käynnistää ja ohjaa kehitysprojekteja sekä konsultoi mm. ympäristöministeriötä.

Maritta Koivisto

Maritta Koivisto

5,6

Vesa-Pekka Rannikon suunnittelema teos “Aamu” Helsingin Torpparinmäen Näsinpuistossa.

7

Aamu-veistos Lemminkäinen Oy:n Betonituoteyksikön Tuusulan tehtaalla heti pinnan hionnan jälkeen.

8

Aamu on abstrakti veistos, jonka nimikin viittaa avaruudelliseen olemukseen, kuten kuvanveistäjä Rannikko työtään kuvailee.

9

Kuvanveistäjä Vesa-Pekka Rannikko.